

Kööpenhaminan ilmastokokouksen haasteet

Hallitusohjelman mukaisesti Suomen tavoitteena on, että joulukuussa 2009 Kööpenhaminassa pidettävissä YK:n ilmastopöytäkirjan 15. osapuolikonferenssissa (COP15) ja Kioton pöytäkirjan 5. osapuolikonferenssissa (COP/MOP5) saadaan päätökseen neuvottelut maailmanlaajuisesta ja kokonaisvaltaisesta sopimuksesta vuoden 2012 jälkeen.

Eurooppa-neuvoston ilmastotavoite

Suomi on hyväksynyt Eurooppa-neuvoston aiempien linjausten mukaisesti kansainvälisten neuvottelujen tavoitteeksi, että maailman keskilämpötilan nousu tulisi rajoittaa alle 2°C-asteeseen esiteolliseen aikaan verrattuna. Tämän saavuttamiseksi Suomi katsoo, että kehittyneiden maiden tulisi vähentää koko talouden kattavilla sitovilla päästötavoitteilla kasvihuonekaasupäästöjään 30 % perusvuoden 1990 tasolta vuoteen 2020 mennessä.

Suomi suhtautuu alustavan myönteisesti kehittyneiden maiden väliseen taakanjakoon, mutta katsoo, että niiden tarkemmassa määrittelyssä ja tulkinnessa on oltava riittävästi joustavuutta. Suomi korostaa monipuolisen kriteeristön käyttöä taakanjaon pohjana. Toisaalta Suomi ei pidä henkeä kohti laskettujen päästöjen käyttöä oikeudenmukaisena maiden talouden rakenteen erilaisuuden takia. Kriteerien valinnan lisäksi niiden yhdistämismenetelmä vaikuttaa olennaisesti maiden toteutuviin päästötavoitteisiin ja vaatii jatkossa erillistä arviointia.

Nieluista ei päästövelvoitteita

Suomi tavoittelee nieluille rajoitettua roolia uudessa ilmastopöytäkirjajärjestelmässä eikä metsien roolista tulisi muodostua nykyistä haastavampia päästövähennysvelvoitteita. Suomi on hyvin kriittinen laskentatavoille, jotka mahdollistavat luonnontieteellisen nielun muuttumisen laskennalliseksi päästökseen. Hyvin kriittinen on oltava siihen, että pakollisiin velvoitteisiin maankäyttö, maankäytön muutos- ja metsätaloussektorilla (LULUCF) sisällytetään sellaisia alueita joiden laskentaan sisältyy suuria epävarmuuksia.

Kioton pöytäkirja antaa sitovat päästövähennystavoitteet 37 maalle kaudeksi 2008-2012. Kööpenhaminassa joulukuussa 2009 on tarkoitus päästä sopimukseen näiden sitoumusten jatkosta. Yksi osa näistä sitoumuksista on LULUCF-sektorin nielut ja päästöt. Suomessa metsän nielu on vuosina 1990–2007 vastannut 30-55 % Suomen muiden sektoreiden kokonaispäästöistä, joten kysymys niiden laskentatavasta tulevissa sitoumuksissa on Suomelle erittäin tärkeä.

Suomen linjaukset neuvotteluihin

Suomi ei pyri saamaan metsän nieluista merkittävää hyötyä, mutta ei myöskään katso oikeudenmukaiseksi, että paljon metsiä omaavia maita rangaistaisiin. Vaihtoehtoina neuvotteluissa on nykyisten sääntöjen käytön jatkaminen ilman muutoksia, mitä monet kehitysmaat ovat esittäneet, vähäiset muutokset nykyisiin sääntöihin tai täysin uudet säännöt. Muutoksia sääntöihin on vaadittu mm. nielujen kasvattamisen kannustimien parantamiseksi, sääntöjen yksinkertaistamiseksi, uusien tekijöiden, kuten puutuotteiden, mukaan ottamiseksi ja uusien toimenpiteiden, kuten kosteikkojen ennallistamisen, mukaan ottamiseksi.

Suomen näkökulmasta tärkeää on periaate, ettei laskentasäännöistä johtuen biologista nielua lasketa päästökseen, kuten joissakin ehdotetuista säännöistä Suomen ja erinäisten muidenkin maiden osalta kävisi. EU:n kanta laskentasääntöihin sisältää edelleen useampia vaihtoehtoja. Myöskään muiden tärkeiden neuvotteluosapuolten kannat eivät vielä ole selvillä. Varsinkin USA:n näkemysten puuttuminen hidastaa neuvotteluita.

28.9.2009

EU-maat yrittävät parhaillaan sopia yhteistä neuvottelutaktiikkaa ja yhteisiä laskentaperusteita hiilen sidonnasta Kööpenhaminan kokoukseen, mutta jäsenmaiden erilaisista metsävaroista johdun ratkaisun löytyminen on ollut vaikeaa. Luonnollisesti laskentaperusteiden löytyminen kiinnostaa enemmän runsaiden metsävarojen maita, kuten Suomea.

Hiilinielujen laskentamallit

Suomen kannalta paras laskentamalli olisi brutto-netto-malli. Siinä nieluiksi lasketaan yksinkertaisesti metsien kasvun ja hakkuiden erotus. Tämän mallin käyttöönotto antaisi Suomelle pelivaraa muiden päästöjen osalla, koska metsien kasvu on selvästi hakkuita suurempi. Sen sijaan toinen pääasiallinen laskenta-malli, netto-netto-malli olisi Suomelle varsin epäedullinen. Siinä lähtökohdaksi valitaan jokin tietty perusvuosi, johon tulevien vuosien nieluja verrataan. Jos perusvuosi vielä valitaan epäedullisesti ja hakkuut lisääntyvät tulevina vuosikymmeninä, muuttuvat Suomen nielut negatiiviseksi. Toinen netto-netto-mallin heikkous Suomen kannalta on se, että esimerkiksi Ranskaan verrattuna nykyinen puustomme on iäkästä.

Oman tärkeän kysymyksen muodostaa myös puusta valmistettuihin tuotteisiin sitoutunut hiili, mikä olisi otettava laskelmissa huomioon. Luultavaa onkin, että ilmastokokouksessa metsien hiilinieluja koskevasta laskentamallista ei tule yksinkertaista. Vaikka neuvottelut ovatkin osa kansainvälistä politiikkaa, Suomen ja ilmaston lämpiämisen hillinnän kannalta on tärkeää, että neuvottelijoillamme on käytössään eri laskentaperusteiden ja vaihtoehtojen pohjalta saadut vaikutukset.

Suomi, kuten muutkin maat tarvitsevat ilmaston muutoksen hillinnän taustalla olevaa tutkimus ja -kehitystyötä, myös metsiin ja metsätalouteen liittyen. Sitä tarvitaan myös sopeutumisessa ilmastomuutoksen vaikutuksiin, niin positiivisiin kuin negatiivisiinkin.

Metsien hoitoa ja käyttöä kehitettäessä tärkeä näkökulma onkin, tutkimustietoon pohjautuvien menetelmien kehittäminen, joilla metsiemme hiiliensidontakyky ja -kapasiteetti paranee sen ohella, että metsät tuottavat tehokkaasti puuta ja muita hyötyjä ja metsätalous on yhteiskunnallisesti ja yksityistaloudellisesti houkuttelevaa. Kestävästi tuotettavat uusiutuvat kuidut ovat tulevaisuuden biotaloudessa todennäköisesti entistä kysytympiä, ja Suomelle merkittävä mahdollisuus. Myös hyvän metsänhoidon suosituksia tulevaisuudessa kehitettäessä ilmastomuutoksen hillinnällä ja sen vaikutusten huomioon ottamisella tulee tulevaisuudessa olemaan todennäköisesti keskeinen rooli.